

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Hvmanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthvmæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Qvæstio LXXXIX. De recuperatione virtutum per pœnitentiam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

da, vt si quis longo admodum tempore nullas Deo gratias egit, si beneficia illius contempserit vel etiam parui fecit, si aliquid in contemptum Dei vel eius beneficiorum fecit. Est communis sententia Doctorum.

Dico Secundò: Quando ingratitude non est peccatum speciale, sed duntaxat circumstantia peccati, non est necessariò confitenda. Est etiam communis Doctorum. Et ratio est, quia etiam addat

aliquam nouam malitiam super malitiam peccati, non tamen tanti est momenti vt per se sit mortalis. Adde, quòd nec fideles confueuerunt se de hac circumstantia accusare, nec confessarij eos interrogare. Bonum tamen est eam explicare ad maiorem humilitatem.

De Articulo 3. & 4. Vide D. Thomam. Possunt autem hi facile ex dictis expediri?

Q V Æ S T I O L X X X I X.

De recuperatione virtutum per Pœnitentiam.

D V B I V M.

Circa quinque primos Articulos,
*Vtrum per Pœnitentiam restituatur homini
tota gratia pristina, & omnia merita
qua habuit prius?*

Sententiæ de hac re sunt variæ & obscuræ. Prima est, Thomistarum, gratiam & merita priora solum redire secundum mensuram pœnitentiæ. Quod potissimum dupliciter explicatur. Quidam enim id intelligunt comparando dispositionem, quam quis habet, ad summam dispositionem seu pœnitentiam quam homo per auxilium speciale potest elicere. Ita Dominicus Soto in hunc articulum. V. g. summa pœnitentia seu contritio, quam homo potest elicere, sit decem graduum, merita autem & gratia prior sit triginta graduum. Quare si hanc totam contritionem decem graduum præstes, restituentur tibi omnia merita & omnis gratia pristina, præter illam gratiam quæ illi dispositioni per se respondet, quæ sit decem graduu. Vnde habebis quadraginta gradus. Si dimidiam autem contritionem, scilicet quinque graduum, elicias dum resurgis à peccato, restituetur tibi dimidium meritorum & gratiæ prioris, scilicet quindecim gradus, præter eam gratiam quæ per se illi dispositioni respondet, quæ est quinque graduum; itaque habebis viginti gradus. Si autem duos tantum gradus pœnitentiæ cum dimidio habeas, restituentur tibi septem gradus cum dimidio pristinorum bonorum. Addit Dominicus Soto, non solum primam illam pœnitentiam, quæ resurgis, hanc vim habere; sed etiam sequentia opera bona, ita vt simili modo & proportionem restituant reliquum gratiæ & meritorum pristinorum, quando per primam pœnitentiam non fuerunt integrè restituta.

Alij intelligunt restitui merita pristina & gratiam priorem secundum mensuram dispositionis, comparando illam pœnitentiam seu dispositionem quæ quis resurgit, non ad summam, quam quis per auxilium speciale potest elicere, sed ad eam quæ commensuratur pristinae gratiæ: vt pristina gratia sit 30. graduum, pœnitentia huic commensurata sit contritio etiam 30. graduum. Itaque qui resurgit per pœnitentiam triginta graduum, recuperat totam gratiam & merita præcedentia, præter illam gratiam quæ illi dispositioni per se respondet. Qui autem resurgit per pœnitentiam quindecim graduum, recuperat solum quidecim gra-

duis pristinae gratiæ & meriti. Qui verò per pœnitentiam vnus gradus resurgit, solum recuperat vnum gradum pristinae gratiæ & meriti; reliquum autem sensim recuperabit operibus sequentibus.

Secunda sententia est, homini restitui omnia merita quæ antea habebat; non tamen restitui pristinam gratiam habitualem, sed eam solum recuperari pro mensurâ contritionis. Ita Scotus dist. 22. art. 2. & Durandus in 3. dist. 31. quæst. 2. ad 3.

Tertia sententia est, restitui omnia merita & omnem gratiâ, quæ meritis respondet; non tamen eam, quæ respondet Sacramentis, id est, quæ per Sacramenta est collata. Ita quidam Recentiores.

Quarta sententia est communior, omnem gratiam & omnia merita pristina restitui.

Dico Primò: Non est credibile peccatori pœnitenti eam tantummodò gratiam dari, quæ præcisè respondet eius contritioni. Probat hoc rectè Dominicus Soto: quia hoc non esset virtutes aut merita redire, sed semper manere mortificata.

Dico Secundò: Neutro modo iam explicato in primâ sententia rectè dicitur gratiam & meritum redire secundum mensuram dispositionis.

Probat Primò: Quia contritio illa peccatoris resurgens non est dispositio ad gratiam præcedentem, sed solum respectu gratiæ quæ ei per se respondet, quæ ordine naturæ sequitur. Vnde D. Thomas art. 5. vocat eam non dispositionem respectu gratiæ præcedentis, sed *remouens prohibens*, siue remouens impedimentum illius gratiæ: ergo non habetur ratio, sit ne illa contritio intensa an remissa; sed solum, an remoueat peccatum, quod prohibebat seu impediabat influxum gratiæ & meriti præcedentis.

Probat Secundò: Speciatim contra modum Soti: Si summa contritio, quam homo potest habere per auxilium speciale, recuperat totam gratiam amissam, & dimidia dimidiam, sequetur plus posse contritionem imperfectam, v. g. quatuor graduum ex paruo auxilio profectam, nempe totidem graduum, quàm contritionem perfectiorem, v. g. octo graduum profectam ex auxilio maximo, vt, sedecim graduum: quod sanè non est rationi consentaneum. Patet sequela: Quia contritio quatuor graduum in eo casu erit summa, quæ cum auxilio illo diuino potest haberi, ac proinde recuperabit totam gratiam: contritio autem octo graduum solum erit dimidia respectu illius, quæ cum auxilio sedecim graduum haberi poterat, ac proinde solum recuperabit dimidium.

Probat Tertiò, contra alterum modum: Si gratia pristina restituitur secundum istum modum, sequetur,

1
Variæ
sententiæ.

2. Thomi-
stam, ea-
que duplex.

De Soto.

3. Scoti.

4. Recen-
tiorum.

5. Commu-
nis.

6.

Thomista-
rum opi-
niones re-
sistantur.

sequetur, ei, qui habet gratiam vt centum, non plus restitui, quam ei qui habuit solum gratiam vt decem, si par sit vtriusque dispositio. Patet sequela: Nam ad gratiam vt centum requiritur directe dispositio vt centum: ergo qui solum habet partem centesimam huius dispositionis, ei tantum reddetur pars centesima ex pristina gratia, id est, vnus gradus: sed tantumdem etiam dabitur ei, qui habuit gratiam vt decem, & resurgit per vnū pœnitentiæ gradum.

Probatur Quarto: Quia scitium videtur, per opera sequentia semper aliquid pristina gratia restitui, donec tota sit reparata. sic enim duplicem mercedem omnia illa opera haberent.

Dico Tertio: Homini resurgenti à peccato per veram contritionem, quantumvis intensione exigua, valde credibile est restitui omnia pristina merita, & ius ad vitam æternam, & totam gratiam priorem, vt inde ac si nunquam peccasset. Et sic homo lapsus, per veram pœnitentiam semper resurgit ad maiorem gratiam & gloriam.

Prior Pars, scilicet Omnia merita redire, est Henrici Quodl. 5. q. 24. Durandi in 3. dist. 31. quest. 2. ad 3. Scoti dist. 2. art. 2. Gabrielis dist. 14. quest. 3. dubio 3. art. 3. Occami quest. 9. ad 6. & quest. 8. Marfilij in 4. q. 11. Almaini lib. 2. moralium cap. 14. Medinae codice de Pœnitentiâ tractatu 1. quest. 8. & multi alij.

Probatur Primo, Ex Scriptura: Ezechielis 18. v. 22. Si impius egerit pœnitentiam, omnium iniquitatum eius non recordabor. At videretur recordari, si propter eas priuaret hominem premio essentiali meritis præcedentibus debito. Et infra cap. 33. v. 12. Impietas impij non nocebit ei, in quacumque die conuersus fuerit. At plurimum noceret si illa impietas sustulisset illi in æternum fructum præcedentium meritorum & laborum. Ioëlis 2. v. 12. cum Dominus dixisset: Conuertimini ad me in ieiunio, fletu, & planctu, subiungit beneficia, & inter alia ait, v. 25. Reddam vobis annos quos comedit locusta, & bruchus, & rubigo, & eruca: vbi Glossa, non patiar perire vbertatem, quam animi perturbationibus perdidistis. Ad Gal. 3. v. 3. Tanta passi estis sine causa? si tamen sine causa: quali dicat, In vobis situm est, vt non sitis passi hæc frustra: nam potestis redire ad fidem, & sic vobis ea que passi estis ante pro Christo, proderunt. Ita Hieronymus, Anselmus, Theophylactus, & alij multi.

Probatur Secundo: Ex Conc. Trident. sess. 6. c. 16. vbi dicitur Iustificatio nihil deesse, quominus plene illis quidem operibus, que in Deo sunt facta, diuine legi pro huius vite statu satisfecisse, & vitam æternam suo etiam tempore consequendam (si tamen in gratia decesserint) verè promeruisse censentur. Hic Concilium non requirit, vt continenter homo fuerit in gratia à principio vsque ad finem, sed vt opus sit factum in gratia, & vt homo in statu gratiæ ex hac vita decedat. Glossa in caput 6. ad Hebræos, sicut prius bona per sequentia mala mortua fuerant & irrita facta, ita ipsa eadem per pœnitentiam & alia bona sequentia, reuiuiscunt. Auctor lib. de vera & falsa Pœnitentiâ cap. 14. Pium est credere & nostra fides hoc exposcit, vt recepta Dei gratia, que in eo destruit mala priora, etiam remuneret bona, vt cum destruxerit quod super non inuenit (scilicet peccatum) amet & diligit bonum, quod in peccato plantauit.

Probatur Tertio, Ratione: Primo, Opera mortificata reuiuiscunt, vt communiter tenent Do-

ctores, quamuis in modo non conueniant: ergo habebunt præmium vt antè. Neque sufficit, si dicas reuiuiscere quoad præmium accidentale, vt insinuat D. Thomas art. 5. quia potissimum ordinantur ad præmium essentialia. Similiter non sufficit, si dicas gloriam dari duplici titulo, vt Caictanus insinuat; quia hoc etiam non magni estimandum est, quando idcirco nihil amplius gloriæ datur. Denique non sufficit, si dicas ea reuiuiscere ex parte, nempe pro mensurâ dispositionis: hoc enim iam refutatum est. Superest ergo vt integrè reuiuiscant.

Probatur Secundo: Si non reuiuiscerent absolute, sequerentur multa incommoda. Primo: Positis duobus, quorum alter post quadraginta annos sanctissime traductos laboretur aliqua tentatione in peccatum mortiferum; & statim resurgeret mediocri contritione; alter similiter post quadraginta annos sceleratissime transactos resurgeret pari contritione, sequeretur hos pares fore in gratia & gloria: quod non est credibile. Non enim iniustus Deus, vt obliuiscatur operis nostri, vt inquit Apost. ad Hebræos 6. Sequeretur Secundo: Deum non remunerari omnes labores & sanctissimas functiones illius, qui ex fragilitate lapsus erat: quod non est consentaneum illi Scripturæ, Reddet vnicuique secundum opera sua. Sequeretur Tertio: Peccatum non perfecte remitti pœnitentibus, sed in æternum puniri in cælo. Patet sequela; quia priuatio gratiæ prioris, & iuris ad hereditatē, quod ante lapsum habebat, est pœna peccati commissi: ergo si hæc gratia, & hoc ius non restituitur, homo iustus etiam in cælo punietur perpetuo ob peccatum commissum. Quando enim pœna consistit in priuatione, tam diu durat, donec bonum, propter peccatum ablatum, restituitur. Neque satis est, quod ei detur gratia & gloria respondens pœnitentiæ: nam hoc non est restituere bonū ablatum quod antea habebat, cum pœnitentiæ secundum se debeatur gratia & gloria, etiam si homo antea nulla merita habuisset: ergo vt pœna peccati tollatur, debet restitui illa meritorum portio, quæ per peccatum subtracta fuerat, eaque tota. Sequeretur Quarto: Peccatum esse potentius ad opera bona mortificanda, quam Christi merita ad ea viuificanda. Patet: quia peccatum ita mortificat opera bona, vt si quis in ipso moriatur, nihil omnino profint ad damnationē minuendam: ergo si per pœnitentiam ex Christi meritis non integrè reuiuiscunt ad præmium, peccatum plus valet in mortificando, quam Christi meritum in viuificando.

Probatur Tertio: Opera meritoria non delentur per peccata, sed solum impediuntur, ne consequantur mercedem propter subiecti indignitatem, vt rectè D. Thomas art. 5. ad 1. Ergo sublata illa indignitate per pœnitentiam, exercent omnem vim suam, sicut antea. Consequentia patet. Antecedens probatur ex differentia, quæ est inter peccatum & opera meritoria quo ad deletionem: peccata enim proprie delentur à Deo, quia pro ipsis perfecte satisfacimus ex Christi meritis: bona autem opera non delentur, cum non fuerint compensata, sed manent in acceptatione diuina, & solum impediuntur per peccata, ne sint homini fructuosa. Sublato igitur peccato rursum sicut fructuosa, Deumque obligant ad reddendam mercedem. Confirmatur exemplo:

3. Probatur triplici ratione.

1. Ratio, à reuiuiscentiâ operū.

2. Ratio, ex quadruplici absurdo operum sequentiæ.

8

3. Ratio, quia opera non erant deleta, sed solum impedita.

Si Rex

4 Sententia Auctoris.

Omnia merita redunt per pœnitentiam.

1. Prob. ex Script.

Ezech. 18.

Ioël. 2.

Gal. 3.

2. Prob. ex Trident.

Glossa.

Auctor lib. de Pœnit.

Si Rex ob officia præstita debeat tibi mille, & tu ipsum capitaliter postea offendas, potest quidem tibi non soluere, & capite plectere; tamen si tu illi perfecte pro illo crimine satisfacias, rursus reuiviscet illud debitum, & Rex ex iustitiâ tenebitur sicut antea. Simili modo in proposito. Confirmatur: nam per opera nostra bona applicantur nobis Christi merita, quæ semper manent in acceptatione diuinâ, & nobis applicata sunt efficacia, nisi per indignitatem subiecti contingat impediri.

9
Si moriaris in mortali, merita extinguuntur.

10
Per pœnitentiam etiam in hac vita restituitur omnis gratia.

Aduerte tamen, si moriaris in peccato mortifero, non amplius manere opera tua acceptata ad præmium, sed penitus extinguuntur; similiter & Christi merita quatenus tibi fuerant donata. Quamdiu autem sumus in hac vita, non extinguuntur, sed veluti sopiuntur.

Altera Pars Propositionis, scilicet *Etiam gratiâ pristinam restitui in hac vita, est prædictorum Auctorum, præter Scotum, Durandum, & Marsilium, qui putant gratiam illam restitui solum in alterâ vitâ. Sed*

Probatur Primò: Quia secundum legem ordinatam nemo acceptatur ad gloriam, nisi simul acceptetur ad gratiam: ergo neque ad maiorem gloriam acceptabitur, nisi ad maiorem gratiam acceptetur: atqui dum merita restituntur, acceptatur homo ad maiorem gloriam: ergo etiam ad maiorem gratiam. Si dicas id verum esse, sed non idcirco illam gratiam dari in hac vitâ. Contrâ: quia non est ratio differendi illam gratiam in vitam futuram, cum pertineat ad statum huius vitæ, sitque homini debita, sicut supra diximus de augmento gratiæ. Idcirco enim, dum homo meretur augmentum gratiæ & gloriæ, datur augmentum gratiæ statim, quia non est ratio differendi, cum ad statum huius vitæ pertineat; augmentum verò gloriæ differtur, quia pertinet ad alteram vitam.

Probatur Secundò: quia merita præcedentia erant merita ex vi gratiæ, quam supponebant; ex hac enim habebant virtutem meritoriam: ergo ut redeant merita, debet redire idem fundamentum, id est, per gratiam, ex qua vim meritoriam habent.

11
Etiam redit gratia, quæ data fuit per Sacramenta.

Tertia Pars Propositionis, *Quod etiam gratia restituitur, quæ data fuit per Sacramenta, potest probari iisdem rationibus: nam vis Sacramenti æquivalet merito; ita enim iustificat & tribuit ius ad gloriam, sicut proprium meritum, & quidem efficacius. Ratio est: quia Sacramentum applicat nobis Christi meritum, & facit illud esse veluti meritum nostrum: ergo illud meritum, per peccatum impeditum & consopitum, rursus efficaciam habebit impedimento sublato, & propter illud gratia amissa restituetur.*

12
Obiectio
Soluitur.

Gratia datur secundum dispositionem suscipiendi.

Sed contrâ: Obijcitur Primò, Gratia datur secundum dispositionem suscipientis: ergo non datur maior, quam sit dispositio. Respondeo; Gratiam semper dari iuxta hominis dispositionem, partim quæ nunc est, partim quæ fuit. Nam iuxta dispositionem, quæ nunc est, id est, iuxta presentem contritionem datur certa gratiæ mensura, quæ huic dispositioni per se debetur, etiam si nulla alia merita præcesserint: sed gratia pristina datur iuxta dispositionem, quæ in homine fuit, tum per contritionem, tum per merita præcedentia. Præsens enim pœnitentia peccatoris duo præstat:

Primò, quòd sit dispositio ad nouam gratiam; & sic confert certam mensuram nouæ gratiæ; Secundò quòd remoueat impedimenta gratiæ pristinæ; & sic est causa cur gratia pristina restituitur, non vt disponens ad illam, sed vt remouens illius impedimentum.

Obiectio

Obijcitur Secundò: Si restitueretur pœnitenti tota gratia pristina, fieret repente ex maximis sceleribus perfectus: quod est absurdum. Pater, vt si quis multos annos sanctè vixisset, & postea multos sceleratè, ad minimam pœnitentiam reciperet totam pristinam sanctitatem & perfectionem. Respondeo: Illud fore tam perfectum habitu, quam vnquam antea fuerat; non tamen actu, id est, expedito vsu habituum, idque ob prauas inclinationes, quæ ex prioribus peccatis sunt relicta; ob quas etiam fit (non autem ob habitus imperfectionem) vt talis sentiat multas difficultates in virtutum actionibus. Quod autem Dominicus Soto vrget ex Gregorio, *Charitas magna operatur, si est; si autè operari recusat, charitas non est; intelligendum non de habitu, sed de actu charitatis interno, qui magna operatur exterius, si est; si autem operari recusat, charitas non est.*

Soluitur.

Obijcitur Tertio: Adamo pœnitenti non fuit restituta immortalitas: ergo non redit gratia pristina. Respondeo: Ea tantum restituitur, quæ per se hominem Deo gratum reddunt, & ius ad gloriâ cælestem tribuunt; vt sunt gratia & habitus virtutum infusarum, & merita vitæ æternæ. Alia verò dona non est necesse statim restitui, sed satis est vt suo tempore restituantur, quando omnis omnino peccati pœna tollitur.

13
Obiectio

Soluitur.

Quæ dona præter gratiam, restituantur.

Obijcitur Quarto: Hac sententia videtur potest adferre hominibus, tum in pœnitendo, tum etiam in cauendo peccato. Confirmatur: quia incredibile videtur Deum ad minimam pœnitentiam, seu contritionem, post maximam peccata restituisse statim omnia pristina bona. Respondeo: Non magis adferre teporem, quam summam illam facilitatem remissionis peccatorum, quam Dominus nobis contulit per Sacramentum Pœnitentiæ. Neque hoc est magis incredibile, quam Deum ad minimam pœnitentiam condonare infinita peccata quo ad culpam.

Obiectio

Soluitur.

ARTICVLVS VI.

Virum opera mortua per Pœnitentiam viuificentur?

Responderetur Negatiue. Et quidem de operibus mortuis, id est, de peccatis, de quibus Apostolus ad Hebræos 9. v. 14. *Sanguis Christi emundabit conscientias nostras ab operibus mortuis, certum est nunquam posse viuificari. Idè enim opus, quod antea erant peccatum, non potest postea fieri acceptum Deo per solam mutationem hominis. Sed QVÆSTIO EST DE OPERIBUS MORALITER BONIS, VEL ETIAM DE OPERIBUS SUPERNATURALIBUS IN STATU PECCATI MORTIFERI FACTIS.*

14

Respondeo & Dico Primò: Hæc opera non possunt viuificari per sequentem pœnitentiam, neque ad meritum neque ad satisfactionem. Non loquor modò de Sacramentis vel eorû partibus. Prior Pars, Quod non ad meritum vitæ æternæ viuificentur:

15

Opera in statu peccati mortalis facta non reuiviscunt ad meritum.